

Badanie połówkowe (US w 20 tygodniu ciąży)

Badanie ultrasonograficzne w kierunku wad wrodzonych dziecka.

Wrzesień 2019

Treść

1.	Czego możesz się dowiedzieć dzięki temu badaniu?	2
	Możesz poddać nienarodzone dziecko badaniu pod kątem wad wrodzonych.	
2.	Czy poddać się badaniu połówkowemu USG? Zdecyduj sama	4
	Pytania, przemyślenia i rozważania, które mogą pomóc w podjęciu decyzji.	
3.	Obszerny wywiad: konsultacja	5
	Rozmawiasz o przesiewowych badaniach prenatalnych ze świadczeniodawcą opieki położniczej.	
4.	Jak przebiega badanie?	6
	Informacja o badaniu połówkowym USG.	
5.	Wynik badania połówkowego USG	7
	Jakie wyniki można uzyskać? A co mówi taki wynik?	
6.	Czy przeprowadzić badania uzupełniające?	8
	Co możesz zrobić przy niepomyślnym wyniku?	
7.	O czym jeszcze musisz wiedzieć	10
	o kosztach oraz ich refundacji.	
8.	Więcej informacji.....	11
	Organizacje i strony internetowe, które udzielają bardziej szczegółowych informacji.	
9.	Wykorzystanie Twoich danych.....	13
	Starannie obchodzimy się z Twoją prywatnością.	

1. Czego możesz się dowiedzieć dzięki temu badaniu?

Podczas ciąży możesz przeprowadzić badanie w celu ustalenia, czy Twoje nienarodzone dziecko ma wrodzone wady lub nieprawidłowości fizyczne. Jest to tak zwane przesiewowe badanie prenatalne. Istnieją dwa rodzaje badań:

1. przesiewowe badanie prenatalne pod kątem zespołu Downa, Edwardsa i Pataua oraz
2. przesiewowe badanie prenatalne pod kątem nieprawidłowości fizycznych (USG 20 tygodnia ciąży, czyli tzw. badanie połówkowe).

Ty decydujesz, czy poddasz się badaniom. Niniejsza broszura zawiera informację o badaniu połówkowym USG.

Istnieje również broszura na temat przesiewowych badań prenatalnych pod kątem zespołu Downa, Edwardsa i Pataua.

Czym jest badanie połówkowe USG?

Badanie połówkowe USG jest badaniem lekarskim. Inną nazwą jest strukturalne badanie USG. Jego celem jest zbadanie, czy dziecko ma wady wrodzone. Przykładem są rozszczep kręgosłupa, czaszki, wodogłowie, wady serca, pęknięcie lub rozwór przepony, lub pęknięcie albo rozwór ściany brzusznej, brak nerek lub odchylenia w nich, nieprawidłowy rozwój kości, odchylenia rąk lub nóg. Technik USG sprawdza również, czy dziecko dobrze się rozwija i czy jest wystarczająca ilość płynu owodniowego.

Jeśli spodziewasz się ciąży mnogiej (bliźniaki, trojaczki), technik USG zbada każde dziecko osobno. Poddajesz się badaniu połówkowemu USG? Powiedz wówczas, że spodziewasz się ciąży mnogiej.

Ustalenie płci nie jest celem badania połówkowego USG. Jeśli technik USG potrafi określić płeć, zostaniesz poinformowana tylko wówczas, jeśli sama o to poprosisz.

Kiedy przeprowadza się badanie połówkowe USG?

Możesz wykonać to badanie od 18 tygodnia do 21 tygodnia ciąży (czyli do 21 tygodnia i 0 dni ciąży), najlepiej w 19 tygodniu ciąży (czyli od 19 tygodnia i 0 dni do 19 tygodnia i 6 dni ciąży).

Czy istnieje jakieś ryzyko? USG nie wiąże się z żadnym ryzykiem ani dla matki, ani dziecka.

Jakie są koszty? Nie ponosisz kosztów za badanie połówkowe USG, jest ono refundowane z podstawowego ubezpieczenia zdrowotnego.

Twój świadczeniodawca opieki położniczej zapyta Cię podczas pierwszej wizyty, czy chcesz dowiedzieć się więcej na temat badania połówkowego USG. Nie chcesz tej informacji? Wówczas nie powie on Tobie nic na temat badania. Postanawiasz wówczas nie poddawać dziecka temu badaniu.

Chcesz dowiedzieć się więcej? Odbędziesz wówczas obszerny wywiad na ten temat. Nazywa się to rozmową doradczą (konsultacją). Po tej rozmowie postanowisz, czy chcesz poddać się badaniu połówkowemu USG. Podczas tego wywiadu świadczeniodawca opieki położniczej omówi także przesiewowe badania prenatalne pod kątem zespołu Downa, Edwardsa i Pataua.

Świadczeniodawcą opieki położniczej jest często Twój położny/ lekarz położnik, ale może to być także inny świadczeniodawca, taki jak ginekolog, technik USG czy pielęgniarka/pielęgniarka.

Gdzie można znaleźć więcej informacji?

Zalecamy, aby spojrzeć najpierw na www.onderzoekvanmijnongeborenkind.nl.

Jeśli czegoś nie rozumiesz, możesz zadać pytania na ten temat podczas tej rozmowy.

2. Czy poddać się badaniu połówkowemu USG? Zadecyduj sama

Badanie połówkowe USG nie jest obowiązkowe. To Ty decydujesz o tym, czy się mu poddasz i co zrobisz z wynikiem. W dowolnym momencie możesz przerwać to badanie.

U większości dzieci nie obserwuje się żadnych nieprawidłowości rozwojowych. Wynik badania połówkowego USG może Cię uspokoić. Wynik ten może Cię jednak również zaniepokoić albo przestraszyć. Dlatego ważne jest, aby dokładnie rozważyć, czy poddać się temu badaniu USG.

Pytania, które mogą pomóc w podjęciu decyzji.

Wynik badania połówkowego USG może postawić cię przed trudnym wyborem. Czasami nieprawidłowości są uleczalne, na przykład niektóre wady serca. Niekiedy jednak nie. Nie zawsze jest to z góry jasne. Musisz także pamiętać o tym, że w badaniu połówkowym USG nie widać (jeszcze) wszystkich nieprawidłowości.

Oto kilka pytań, które mogą pomóc w podjęciu decyzji:

- Jak dużo chcesz wiedzieć o swoim dziecku, zanim się ono urodzi?
- Badanie połówkowe USG może wykazać, że Twoje dziecko może mieć fizyczne nieprawidłowości. Czy chcesz poddać się badaniom uzupełniającym?
- Jeśli badanie uzupełniające wykaże, że Twoje dziecko rzeczywiście ma nieprawidłowości fizyczne, jak się do tego przygotujesz?
- Załóżmy, że wykryto poważną nieprawidłowość fizyczną/wadę rozwojową. Jak zapatrujesz się na przerwanie ciąży?

Pomoc przy dokonaniu wyboru

Na www.onderzoekvanmijnongeborenkind.nl znajdziesz kwestionariusz, który pomoże Ci ustalić własne uczucia i myśli. Istnieją również wskazówki ułatwiające omówienie tego tematu z partnerem albo innymi osobami. Znajdziesz tu również historie kobiet, które doświadczyły konieczności podjęcia decyzji o poddaniu się tym badaniom. Zawsze możesz skierować się ze swoimi pytaniami do położnego/ lekarza położnika albo ginekologa.

3. Obszerny wywiad: konsultacja

Czy podczas pierwszej wizyty u świadczeniodawcy opieki położniczej powiedziałaś, że chciałabyś dowiedzieć się więcej na temat badania połówkowego USG? Wówczas przeprowadzony zostanie obszerny wywiad z położnym/ lekarzem położnikiem albo ginekologiem na ten temat. Możesz wtedy zadać swe pytania. Nazywa się to konsultacją. Osoba, która prowadzi tę rozmowę, nazywa się doradcą [counselor].

Przyprowadź kogoś ze sobą

Dwie osoby usłyszą więcej niż jedna. Dobrze jest więc przyprowadzić kogoś na rozmowę. Rozważ na przykład swojego partnera, przyjaciółkę albo jednego z rodziców. Nie przyprowadzaj dzieci. Wówczas możesz spokojnie porozmawiać.

To Ty dokonujesz wyboru

Po obszernym wywiadzie (konsultacji) zdecydujesz, czy chcesz poddać się badaniu połówkowemu USG. Masz po rozmowie wątpliwości, czy chcesz poddać się badaniu? Omów to ponownie ze swoim położnym/ lekarzem położnikiem albo ginekologiem. Taka rozmowa może wiele Tobie wyjaśnić. Kiedy już wiesz, że chcesz poddać się badaniu połówkowemu USG, umów się natychmias.

4. Jak przebiega badanie?

Tylko specjalnie przeszkoleni technicy USG mogą wykonywać badania połówkowe USG. Często musisz udać się do oddzielnego ośrodka, w którym wykonuje się badanie USG w celu przeprowadzenia tego badania. Niekiedy Twój położny/ lekarz położnik lub ginekolog może wykonać to badanie. Badanie trwa około 30 minut. Technik USG wykonuje USG Twojego dziecka i poświęca czas żeby dokładnie obejrzeć dziecko.

Co dzieje się przy badaniu połówkowym USG?

- Podczas wykonywania USG leżysz na plecach. Odślaniasz brzuch. Na brzuchu zostanie rozsmarowana niewielka ilość żelu. Możesz odczuwać chłód tego żelu.
- Technik USG przesuwa następnie głowicę USG (rodzaj grubego pręcika) po brzuchu. Technik USG może przyjrzeć się teraz Twemu dziecku. Zazwyczaj możesz sama obserwować wszystko na ekranie.
- Wykonywanie USG jest bezbolesne. Twoje dziecko tego nie odczuwa i nie stanowi to dla Ciebie ani dla Twojego dziecka niebezpieczeństwa.

Technik USG musi się dobrze skoncentrować podczas badania. I Ty również nie chcesz się rozpraszać. Dlatego nie przyprowadzaj ze sobą dzieci i jak najmniejszą liczbę osób (maksymalnie 1 do 2 osób).

5. Wynik badania połówkowego USG

Wynik badania połówkowego USG otrzymasz natychmiast po zakończeniu badania. Ale co właściwie mówi ten wynik? Czy badanie połówkowe USG daje pewność?

Co mówi wynik?

- U około 5 na 100 kobiet ciężarnych technik USG zauważa coś, co może być nieprawidłowością. Nie zawsze jest jasne, czy rzeczywiście jest to nieprawidłowość, jak poważna jest ta nieprawidłowość i co ona oznacza dla Twojego dziecka. Zwykle proponowane są badania uzupełniające.
- Nie można zaobserwować wszystkich nieprawidłowości przy badaniu połówkowym USG. Oznacza to, że Twoje dziecko może nadal mieć wadę, nawet jeśli wynik jest dobry.

Jaki wynik można uzyskać?

Nie ma żadnych nieprawidłowości.

U 95 na 100 kobiet ciężarnych technik USG nie zauważa żadnych nieprawidłowości. Badania uzupełniające nie są wówczas konieczne.

Technik USG chce wykonać kolejne badanie USG.

Technik USG może nie być w stanie przyjrzeć się Twojemu dziecku wystarczająco dobrze. Nie znaczy to, że coś jest nie tak z Twoim dzieckiem. Dziecko może leżeć w niekorzystnej pozycji. Dla nieco cięższych kobiet, badania są niekiedy trudniejsze do wykonania. W razie wątpliwości technik USG zapyta, czy chcesz powrócić i powtórzyć USG.

Zaobserwowano nieprawidłowość. Badanie uzupełniające nie jest konieczne.

Czasami technik USG zauważy coś na USG, o czym wiadomo, że zwykle nie jest to poważne. Coś takiego samo zanika. Technik USG zechce wykonać USG Twojego dziecka w późniejszym okresie ciąży. Sprawdza wówczas, czy rzeczywiście nieprawidłowość zaniknęła.

Zaobserwowano nieprawidłowość. Badanie uzupełniające jest konieczne w celu uzyskania pewności.

Może się również zdarzyć, że technik USG zauważy nieprawidłowość. W takim przypadku konieczne jest przeprowadzenie dalszych badań w celu ustalenia, co dolega Twojemu dziecku i jakie są tego konsekwencje. Aby się tego upewnić, technik USG skieruje Cię do Centrum Diagnostyki Prenatalnej, które jest oddziałem szpitalnym.

6. Czy przeprowadzić badania uzupełniające?

Czy zauważono nieprawidłowość? Czy konieczne są badania uzupełniające w celu uzyskania jasności? Wówczas technik USG lub Twój położny/ lekarz położnik albo ginekolog zawsze szczegółowo omówią z Tobą, które badania uzupełniające mogą zostać przeprowadzone. Nie masz obowiązku przeprowadzać badania uzupełniającego. Możesz zdecydować, że nic nie zrobisz i będziesz kontynuować ciążę. Jeśli przeprowadzasz badanie uzupełniające, sama decydujesz, co zrobić z wynikiem badania (uzupełniającego).

Czym jest badanie uzupełniające?

Badanie uzupełniające zwykle obejmuje obszerne badanie ultrasonograficzne w specjalistycznym szpitalu. Czasami wykonuje się również nakłucie płynu owodniowego lub badaniu krwi. W przypadku nakłucia płynu owodniowego lekarz nakłuwa brzuch igłą i pobiera trochę płynu owodniowego. Istnieje niewielkie ryzyko poronienia ciąży: spośród 1000 kobiet, które poddały się nakłuciu owodniowemu, około 1 poroniła ciążę. Badanie nie wywołało poronienia u 999 kobiet.

Wynik

Otrzymasz wynik badania uzupełniającego od lekarza specjalisty. Badanie może wykazać, że Twojemu dziecku nic nie dolega. Ale istnieje również ryzyko, że badania wykazą, że Twoje dziecko cierpi na zaburzenie. Ta wiadomość może wywoływać poczucie smutku lub niepokoju. Prawdopodobnie masz również wiele pytań. Dlatego wkrótce po otrzymaniu wyniku badania odbędziesz obszerny wywiad z jednym lub kilkoma specjalistami medycznymi, na przykład ginekologiem, genetykiem klinicznym lub pediatrą. Kto dokładnie jest obecny przy wywiadzie, zależy od wykrytej nieprawidłowości lub zaburzenia.

Szerokie wsparcie

Zawsze możesz liczyć na odpowiednie wsparcie. Możesz porozmawiać z ginekologiem, pediatrą lub genetykiem klinicznym na temat wyniku i zaburzenia lub nieprawidłowości, które stwierdzono u Twojego dziecka. Usłyszysz również, jak może wyglądać życie dziecka, konsekwencje nieprawidłowości i czy jest możliwe leczenie. Ty i Twój partner macie oczywiście dużo czasu na zadanie pytań. Ważne jest, aby uzyskać wszystkie potrzebne odpowiedzi. Usłyszysz również, gdzie możesz znaleźć więcej informacji na temat zaburzenia lub nieprawidłowości, na które cierpi Twoje dziecko. Najważniejsze organizacje i strony internetowe znajdziesz na stronie 14.

Pomoc w podjęciu decyzji o tym, co uczynić z wynikiem

Po tym następuje zazwyczaj dokonanie trudnego wyboru: musisz podjąć decyzję, co zrobisz dalej. Jest oczywiste, że otrzymasz również pomoc od ekspertów z Centrum Diagnostyki Prenatalnej.

- Możesz kontynuować ciążę. W kolejnych miesiącach możesz przygotować się na narodziny dziecka z nieprawidłowością lub zaburzeniem. Masz również czas na dostosowanie opieki w czasie ciąży i podczas porodu do stwierdzonej nieprawidłowości lub zaburzenia.
- Istnieją również nieprawidłowości, które są tak poważne, że dziecko może umrzeć przed lub w trakcie porodu. Położny/ lekarz położnik lub ginekolog zapewnią Ci niezbędną opiekę i pomoc.
- Może być Ci trudno zdecydować o tym, co uczynić, jeśli nienarodzone dziecko ma nieprawidłowości. Możesz na przykład rozważyć przerwanie ciąży. Aby uzyskać pomoc w dokonaniu właściwego dla Ciebie wyboru, możesz udać się ze wszystkimi pytaniami do swojego położnego/ lekarza położnika, ginekologa, pediatry albo genetyka klinicznego. Uzyskasz również możliwość rozmawiania z innymi ekspertami, takimi jak pracownik socjalny. Jeśli zdecydujesz się przerwać ciążę, możesz uczynić to najpóźniej do 24 tygodnia.

Niezależnie od wyniku: porozmawiaj ze swoim partnerem, położnym/ lekarzem położnikiem, pracownikiem socjalnym, psychologiem, ginekologiem albo lekarzem pierwszego kontaktu.

7. O czym jeszcze musisz wiedzieć

Koszt badania połówkowego USG

Twoje ubezpieczenie zdrowotne pokrywa koszty obszernego wywiadu na temat badania połówkowego USG i samego badania USG. Nie ma to żadnego wpływu na odliczenie Twojego udziału własnego od ubezpieczenia zdrowotnego. Nie ponosisz więc żadnych kosztów.

Uwaga: W przypadku obszernego wywiadu, prawa do refundacji kosztów za konsultację oraz przeprowadzenie badania połówkowego USG Twój świadczeniodawca opieki połóżniczej musi podpisać umowę z Regionalnym Ośrodkiem Przesiewowych Badań Prenatalnych. Dowiedz się z wyprzedzeniem i sprawdź na stronie www.peridos.nl/zoek-zorgverlener, który położny/ lekarz połóżnik albo ginekolog w Twojej okolicy taką umowę posiada. Sprawdź również u swojego ubezpieczyciela, czy Twój świadczeniodawca podpisał umowę z Twoim ubezpieczycielem.

Refundacja kosztów badania uzupełniającego

Jeśli podczas badania połówkowego USG zauważysz nieprawidłowość, możesz zdecydować się na badanie uzupełniające. Podstawowy pakiet polisy ubezpieczenia zdrowotnego obejmuje te koszty. Możliwe jednak, że ma to wpływ na odliczenie Twojego udziału własnego. Zapytaj o to swojego świadczeniodawcę.

8. Więcej informacji

Więcej informacji na temat badania połówkowego USG dostępne jest na stronie www.onderzoekvanmijnongeborenkind.nl. Masz problem z podjęciem decyzji, czy chcesz poddać się badaniu połówkowemu USG? Być może pomoże Ci w tym kwestionariusz na tej stronie. Istnieją również wskazówki ułatwiające omówienie tego tematu z partnerem albo innymi osobami.

Inne strony internetowe z informacją na temat badań prenatalnych:

www.erfelijkheid.nl

www.deverloeskundige.nl

www.thuisarts.nl

www.degynaecoloog.nl

Broszury o innych badaniach w czasie ciąży

Dostępna jest osobna broszura z informacją na temat przesiewowych badań prenatalnych pod kątem zespołu Downa, Edwardsa i Patau. Broszurę można znaleźć na stronie www.rivm.nl/down-edwards-patau/folder. Broszura „W ciąży!” zawiera ogólne informacje na temat ciąży. Znajdziesz w niej również informację o badaniu krwi, które przeprowadza się przed 12 tygodniem ciąży. Badanie to pozwoli ustalić Twoją grupę krwi oraz wykryć choroby zakaźne. Broszurę można znaleźć na stronie www.rivm.nl/folderzwanger! Możesz także poprosić o nią położnego/ lekarza położnika, lekarza pierwszego kontaktu lub ginekologa.

Organizacje i adresy

Erfocentrum

Erfocentrum to Narodowe Centrum Informacji o Dziedziczności.
www.erfelijkheid.nl, www.zwangerwijzer.nl

BOSK

BOSK jest stowarzyszeniem dla osób niepełnosprawnych ruchowo i ich rodziców. BOSK dostarcza informacji, doradza, nawiązuje kontakt między innymi cierpiącymi na choroby i reprezentuje interesy osób z niepełnosprawnością ruchową. Jednym z obszarów uwagi BOSK jest rozszczep kręgosłupa zarówno u dzieci, jak i dorosłych. www.bosk.nl.

VSOP

Vereniging Samenwerkende Ouder- en Patiëntenorganisaties [Stowarzyszenie Współpracy Organizacji Rodziców i Pacjentów] (VSOP) zajmuje się problemami genetycznymi. Jest to wspólne przedsięwzięcie około 75 organizacji pacjentów, w większości z zaburzeniami o charakterze genetycznym, wrodzonym lub rzadkim. VSOP reprezentuje od 40 lat ich wspólne interesy w dziedzinie dziedziczności, etyki, ciąży, badań biomedycznych i leczenia chorób rzadkich. www.vsop.nl

Stowarzyszenie sieci VG

Łączy rodziców i osoby z bardzo rzadkimi zespołami, związanymi z niepełnosprawnością intelektualną lub trudnościami w nauce.
www.vgnetwerken.nl

Platforma ZON

Organizacja pacjentów dla rodziców dzieci z bardzo rzadkimi lub nieznanymi zaburzeniami, w tym nieprawidłowościami chromosomowymi
www.ziekteonbekend.nl

Hartstichting [Fundacja Serca]

Więcej informacji na temat wrodzonych wad serca:
www.hartstichting.nl

Fetusned [Płód]

Informacja o nieprawidłowościach w kościach i kończynach oraz o możliwych zabiegach leczniczych: www.fetusned.nl

RIVM

Na wniosek holenderskiego Ministerstwa Zdrowia Publicznego, Opieki Społecznej i Sportu (VWS) oraz za zgodą medycznych grup zawodowych, RIVM koordynuje badania przesiewowe w kierunku zespołu Downa i wad fizycznych. Więcej informacji:
www.rivm.nl/down-edwards-patau-seo pod Organisatie.

Centra regionalne

Do tych badań przesiewowych licencjonowanych jest osiem centrów regionalnych. Zawierają one umowy z wykonawcami badań przesiewowych i są odpowiedzialne za zapewnienie jakości badań w danym regionie. Więcej informacji na temat tych Regionalnych Ośrodków można znaleźć na stronie: www.rivm.nl/down-edwards-patau-seo pod Organisatie.

9. Wykorzystanie Twoich danych

Jeśli zdecydujesz się na badania prenatalne, świadczeniodawcy opieki zdrowotnej zarejestrują dane w Twojej dokumentacji medycznej. Część danych jest przechowywana w krajowej bazie danych (Peridos). Jest to konieczne w celu zapewnienia właściwego przebiegu przesiewowych badań prenatalnych. Dane w Peridos mogą być przeglądane wyłącznie przez świadczeniodawcę (np. położnego/ lekarza położnika, ginekologa, pracownika laboratorium, pielęgniarkę i technika USG).

W każdym regionie działa Regionalny Ośrodek, który jest licencjonowany przez Ministerstwo Zdrowia, Opieki Społecznej i Sportu (VWS). Regionalny Ośrodek zapewnia, że przesiewowe badania prenatalne w Twoim regionie są dobrze zorganizowane. Regionalny Ośrodek monitoruje również, czy wszystkie zaangażowane podmioty świadczące opiekę zdrowotną dobrze wykonują swą pracę. Czasami dane są sprawdzane przez pracownika Regionalnego Ośrodka w celu ustalenia, czy przesiewowe badanie prenatalne zakończyło się powodzeniem. System jest dobrze zabezpieczony, tak aby chronić Twoją prywatność.

Badania naukowe

W celu dalszego udoskonalenia przesiewowych badań prenatalnych ważne jest posiadanie krajowych danych na temat stosowania i wpływu programu tych badań. Na przykład śledzimy, ile kobiet ciężarnych korzysta z przesiewowych badań prenatalnych i jakie są wyniki różnych testów. Takie badania i opracowania statystykacyjne są przeprowadzane anonimowo.. Czasami jednak dane osobowe są wymagane do badań naukowych. Na przykład podczas opracowywania nowych metod. Jeśli będziemy chcieli wykorzystać do tego Twoje dane, najpierw zapytamy Cię o zgodę.

Sprzeciw

Nie chcesz, abyśmy wykorzystywali Twoje dane do ewaluacji i badań naukowych? Poinformuj o tym swojego świadczeniodawcę opieki położniczej. Twoje dane zostaną wówczas usunięte po wyznaczonym terminie porodu. Pozostaje tylko anonimowy raport, więc liczysz się tylko w statystykach.

Chcesz dowiedzieć się więcej?

Twój świadczeniodawca opieki położniczej udzieli Ci więcej informacji na temat ochrony danych. Odwiedź też www.peridos.nl.

Więcej informacji na ten temat można również znaleźć na stronie www.onderzoekvanmijnongeborenkind.nl/privacy.

Nota redakcyjna

Treść niniejszej broszury została opracowana przez grupę roboczą. W skład tej grupy wchodzi m.in. organizacje zrzeszające lekarzy rodzinnych (NHG), położne (KNOV), ginekologów (NVOG), Regionalne Ośrodki Przesiewowych Badań Prenatalnych, techników USG (BEN), lekarzy pediatrów (NVK), genetyków klinicznych (VKGN), Erfocentrum, stowarzyszenie współpracujących ze sobą rodziców i pacjentów (VSOP) oraz centra regionalne ds. przesiewowych badań prenatalnych i RIVM. © Centralny organ, RIVM.

Niniejsza broszura opisuje stan rzeczy w oparciu o dostępną wiedzę. Autorzy broszury nie ponoszą odpowiedzialności za jakiegokolwiek błędy lub nieścisłości. W celu uzyskania indywidualnej porady zawsze można zwrócić się do położnej, lekarza rodzinnego lub ginekologa.

Broszurę można również znaleźć na stronie www.rivm.nl/20wekenecho/folder. Położni/ lekarze położnicy, ginekolodzy, lekarze pierwszego kontaktu, technicy USG i inni świadczeniodawcy opieki położniczej mogą zamówić dodatkowe kopie tej broszury na stronie internetowej www.rivm.nl/pns-folders